

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
1266-22

meddelad i Stockholm den 14 mars 2023

KLAGANDE

1. AA
2. BB

Vårdnadshavare: CC och DD

MOTPART

Falköpings kommun
521 81 Falköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 15 februari 2022 i mål nr 1028-21

SAKEN

Skolskjuts enligt skollagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. En elev som går i en kommunal förskoleklass eller grundskola har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn bl.a. till färdvägens längd eller trafikförhållandena. Det är elevens hemkommun som ansvarar för att skolskjutsen anordnas.
2. Läsåret 2020/2021 gick AA och BB, som då var åtta respektive sex år, i årskurs 2 respektive förskoleklass i en kommunal skola i Falköpings kommun. På grund av avståndet mellan hemmet och skolan hade de beviljats skolskjuts med skolbuss som utgick från en uppsamlingsplats vid allmän väg. Uppsamlingsplatsen låg cirka 1,8 km från hemmet och nåddes via en grusväg.
3. I kommunens riktlinjer för skolskjuts anges följande. Elever i förskoleklass och elever i årskurs 1–3 har rätt till skolskjuts om avståndet mellan hemmet och skolan överstiger 2,5 km. Avståndet till en uppsamlingsplats bör inte överstiga 2 km. I vissa fall kan andra skäl än avstånd motivera att en elev beviljas skolskjuts. Sådana skäl kan bl.a. vara trafikförhållanden på väg till skola eller anvisad hållplats. En bedömning ska göras av om vägen är trafikfarlig att gå eller cykla på. Hänsyn tas till antal fordon som trafikerar vägen, andel tyngre fordon, hastighetsbegränsning, förekomst av vägren eller gångbana, vägens belysning och elevens ålder. Vid bedömningen av trafikförhållandena ska alltid en jämförelse göras med elevens situation i tätort. Bedömningen av trafikförhållandena ”görs också med utgångspunkt i att barn som ej är trafikmoget färdas på vägen i sällskap av vårdnadshavare”.
4. AA och BB ansökte hos kommunen om anpassad skolskjuts på grund av trafikförhållandena. Som skäl anfördes att vägen mellan hemmet och uppsamlingsplatsen går genom delvis mörk skog, är smal och

kurvig. Den saknar såväl gatubelysning som trottoar och trafikeras av grannarnas tunga fordon i stort sett dygnet runt. De menade att barn i deras ålder inte har den trafikmognad som krävs för att själva ta sig till uppsamlingsplatsen.

5. Falköpings kommun avslog ansökan. Som skäl angavs bl.a. att vägsträckan bedöms som trafiksäker med hänvisning till mycket låg trafikintensitet och då vägens skick inte tillåter någon hög hastighet.
6. AA och BB överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Jönköping som upphävde beslutet och återförvisade målet till kommunen för ny prövning. Förvaltningsrätten bedömde att den aktuella vägsträckan inte var lämplig ur trafiksäkerhetssynpunkt med hänsyn till barnens ålder och att det tillsynsansvar som en vårdnadshavare har enligt föräldrabalken inte rimligen innebär ett ansvar att regelmässigt följa sitt barn till och från en uppsamlingsplats om det behövs för att kompensera för trafikförhållandena på vägen.
7. Kommunen överklagade till Kammarrätten i Jönköping som upphävde förvaltningsrättens avgörande och fastställde kommunens beslut. Domstolen ansåg att de faktiska trafikförhållandena, elevens ålder och trafikmognad samt vårdnadshavares tillsynsansvar ska beaktas vid bedömningen av om en elev kan ta sig till en uppsamlingsplats på ett trafiksäkert sätt. Domstolen bedömde med hänsyn till syskonens ringa ålder att vårdnadshavarna har ett omfattande tillsynsansvar och att det åligger dem att följa barnen till den anvisade uppsamlingsplatsen.

YRKANDEN M.M.

8. AA och BB yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och att förvaltningsrättens avgörande ska fastställas samt anför följande. Det normala föräldraansvaret kan inte rimligen innebära att regelmässigt följa barnen till

och från en uppsamlingsplats för skolskjuts för att kompensera för trafikfarliga förhållanden. Barnen behöver skolskjuts till dess att de uppnått en sådan ålder och mognad att de självständigt kan ta sig till uppsamlingsplatsen.

9. *Falköpings kommun* anser att överklagandet ska avslås och anför följande. Det ligger i föräldraansvaret att följa sitt barn till en skola eller uppsamlingsplats oavsett om barnet har skolskjuts eller bor i en tätort där möjligheten finns att gå till skolan.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

10. Frågan i målet är vilken betydelse vårdnadshavarens tillsynsansvar har vid prövningen av rätten till skolskjuts på grund av trafikförhållanden.

Rättslig reglering m.m.

11. Enligt 9 kap. 15 b § första stycket skollagen (2010:800) har en elev i förskoleklass med offentlig huvudman rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn bl.a. till färdvägens längd eller trafikförhållanden. Enligt tredje stycket ansvarar elevens hemkommun för att skolskjuts anordnas.
12. I 10 kap. 32 § finns likalydande bestämmelser om grundskoleelevers rätt till skolskjuts.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Enligt förarbetena ska rätten till skolskjuts bedömas med utgångspunkt från avståndet mellan elevens hem och skolan. Kommunen har inte någon skyldighet att anordna skolskjuts från bostadsadressen till den plats där utbildningen bedrivs utan det står kommunen fritt att organisera skolskjutsverksamheten på lämpligt sätt – t.ex. genom att elever hänvisas till särskilda uppsamlingsplatser för skolskjuts – dock med beaktande av trafikförhållanden och övriga i lagstiftningen angivna omständigheter (prop. 2009/10:165 s. 741 f.).
14. Bedömningen av om en elev har rätt till skolskjuts ska göras utifrån en individuell prövning i varje enskilt fall (a. prop. s. 381). Bland annat måste elevens ålder och allmänna mognad i trafiken samt vägsträckans trafikfarlighet beaktas (RÅ 1993 ref. 77).
15. Bedömningen av trafikförhållandena bör vara densamma oavsett om den gäller rätten till skolskjuts överhuvudtaget, dvs. mellan hemmet och skolan, eller om det är fråga om vägen mellan hemmet och en uppsamlingsplats.
16. Ett barns vårdnadshavare har enligt 6 kap. 2 § andra stycket föräldrabalken ansvaret för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Vid den individuella prövningen av rätten till skolskjuts på grund av trafikförhållanden bör, utöver de faktiska trafikförhållandena på vägsträckan mellan en elevs hem och skola respektive uppsamlingsplats, vårdnadshavarens tillsynsansvar vägas in.
17. AA och BB var det aktuella läsåret åtta respektive sex år. Högsta förvaltningsdomstolen finner att med hänsyn till barnens ålder måste färden mellan hemmet och uppsamlingsplatsen anses falla inom ramen för vårdnadshavarnas tillsynsansvar. Trafikförhållandena mellan hemmet och

uppsamlingsplatsen kan därför inte anses utgöra skäl för att bevilja anpassad skolskjuts. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Per Classon, Ulrik von Essen, Mats Anderson och Magnus Medin.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Helen Lidö.